

Koncertna
direkcija
Zagreb

Koncert za mir

Dresdenska filharmonija

Dirigent:

Michel Plasson

Solist:

François-René Duchable

glasovir

Koncertna dvorana *Vatroslav Lisinski*

Ponedjeljak, 13. veljače 1995.

19.30 sati

1945.
svjetski rat razorio je Dresden

1995.
Dresden želi mir Zagrebu

1945
ein Weltkrieg zerstört Dresden

1995
Dresden wünscht Zagreb Frieden

Raspored

Ludwig van Beethoven

Peti koncert za glasovir i orkestar
u Es–duru, op. 73

Allegro

Adagio un poco mosso

Rondo (Allegro)

Johannes Brahms

Prva simfonija
u c–molu, op. 68

Un poco sostenuto – Allegro

Andante sostenuto

Un poco allegretto e grazioso

Finale (Adagio – Più andante – Allegro non troppo, ma con brio)

Ovaj je koncert ostvaren uz financijsku potporu
Savezne Republike Njemačke,
Ministarstva kulture Republike Hrvatske
i Gradskog poglavarstva Grada Zagreba

Herbert Wagner

Dresdenska filharmonija prvi put gostuje u glavnom gradu Hrvatske. Vrijeme i mjesto održavanja ovoga koncerta nisu slučajni. Na današnji dan prije pedeset godina, u noći od 13. na 14. veljače 1945., bombardiran je Dresden. Deseci tisuća ljudi su poginuli, a jedan od najljepših europskih baroknih gradova nestao je u plamenu.

Sjećanje na to vrijeme blisko je sadašnjosti, jer slike se užasa podudaraju. Rat u bivšoj Jugoslaviji na najokrutniji je način obilježio mnoge hrvatske gradove. Na primjer, Vukovar, Osijek, Zadar, Dubrovnik, a ni Zagreb nije ostao pošteđen.

U Dresdenu već pedeset godina vlada mir, no tragovi rata ipak se još osjećaju. Ruševina dresdenske Gospine crkve postala je simbolom ratnog razaranja. Njezino pak ponovno podizanje uz zanimanje i potporu ljudi cijelog svijeta izraz je nade u mirnu budućnost. Dresdenski filharmoničari žele vam, dragi

posjetitelji, prenijeti tu nadu svojim jezikom: jer glazba je jezik svima razumljiv koji povezuje ljude svih zemalja svijeta.

Želim vam da vas večerašnji koncert ispuni radošću i potakne na razmišljanje.

dr. Herbert Wagner
gradonačelnik Dresdena
glavnoga grada pokrajine Saske

Die Dresdner Philharmonie gastiert zum ersten Mal in der kroatischen Hauptstadt. Zeit und Ort dieses Konzertes sind kein Zufall. Heute vor fünfzig Jahren, in der Nacht des 13. zum 14. Februar 1945 wurde Dresden bombardiert. Zehntausende Menschen starben, und eine der schönsten europäischen Barockstädte ging im Feuersturm unter.

Die Erinnerung an damals ist der Gegenwart nahe, denn die Bilder des Schreckens gleichen sich. Der Krieg im früheren Jugoslawien hat viele kroatische Städte aufs Grausamste gezeichnet. Zum Beispiel Vukovar, Osijek, Zadar, Dubrovnik, und auch Zagreb blieb nicht verschont.

In Dresden herrscht seit 50 Jahren Frieden – und doch sind die Spuren des Krieges noch immer sichtbar. Die Ruine der Dresdner Frauenkirche ist zum Symbol für die Zerstörung geworden, ihr Wiederaufbau, der von Menschen aus aller Welt mit Anteilnahme verfolgt und unterstützt wird, steht für die Hoffnung auf eine friedliche Zukunft. Die Dresdner Philharmoniker möchten Ihnen, liebe Konzertbesucher, diese Hoffnung in ihrer Sprache nahebringen: Denn Musik ist eine Sprache, die jeder versteht und über alle Grenzen hinweg Menschen und Räume miteinander verbindet.

Ich wünsche Ihnen Freude und Nachdenklichkeit bei diesem Konzert.

Dr. Herbert Wagner
Oberbürgermeister der
Landeshauptstadt Dresden

Dragi prijatelji iz Dresdena, štovane dame i gospodo,

u ovoj iznimnoj prigodi, kad umjetnost kao i toliko puta dosad nosi poruku mira, želio bih zahvaliti glazbenicima koji nam stižu iz prijateljske Njemačke. U ovoj prigodi izreka o šutnji muza u doba kad je oružje na djelu doista gubi svoj smisao. Jer, znamo, muze su u Hrvatskoj bile na djelu u najtežim ratnim danima. Hrvatska kulturna djelatnost nije posustala niti u jednom trenutku jer bili smo svjesni da i njome branimo domovinu, da i s njom šaljemo svijetu poruke o visokim civilizacijskim dosezima naše sredine. Skladalo se, slikalo, pisale su se knjige, igrale predstave, čak i na prvim borbenim crtama, umjetnost je dokazala svoju vitalnost u ratu, kao i u miru.

Danas nam dolaze prijatelji iz Dresdena, grada koji se poput Feniksa izdignuo iz ratnog vihora. Oni nam prenose poruku mira, misao dobre volje i želju da nas nikada ne zadesi ono što se u drugome ratu dogodilo Dresdenu. I ne samo tom lijepom gradu nego i svim drugim gradovima koji su propatili prošli rat. Hrvatska je zahvalna na tom daru, Zagreb je ponosan što može biti domaćin njemačkim prijateljima.

Pozdravljamo njemačke umjetnike i želimo im dobrodošlicu u metropoli svih Hrvata.

mr. Božo Biškupić
zamjenik gradonačelnika grada Zagreba

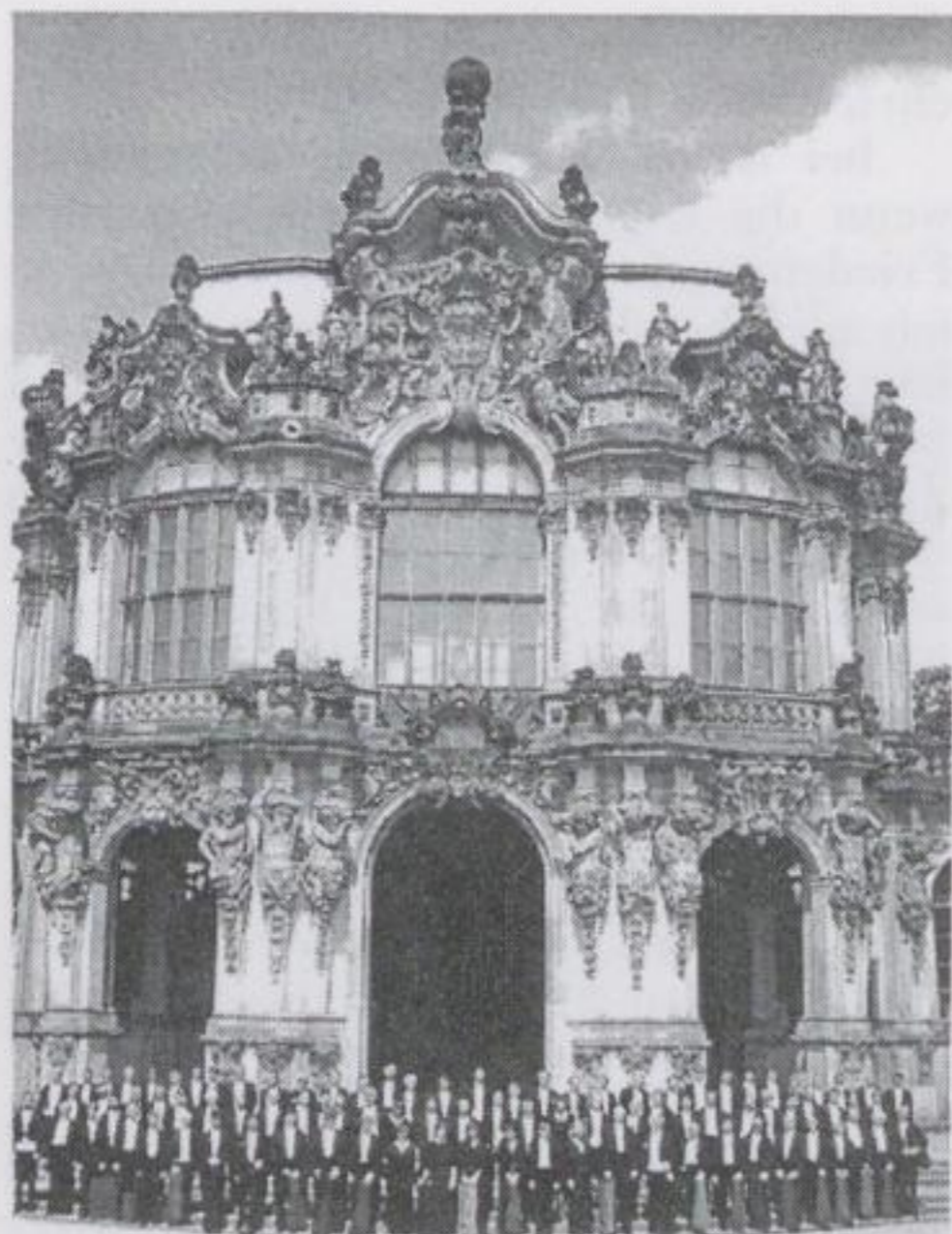
Liebe Freunde aus Dresden, sehr geehrte Damen und Herren,

bei dieser besonderen Gelegenheit, wenn die Kunst wie so oft bisher die Friedensnachricht übermittelt, möchte ich mich bei den Musikern aus dem uns freundlich gesinnten Deutschland bedanken. In diesem Fall trifft der Spruch, daß im Krieg die Musen schweigen, gar nicht zu. Denn die Musen redeten in Kroatien bekanntermaßen auch inmitten brutalster Kriegswirren. Die kulturelle Tätigkeit in Kroatien ließ nicht einmal für einen Augenblick nach, denn wir waren uns der Tatsache bewußt, daß wir auch mit Kultur unsere Heimat verteidigen, daß wir der Welt gegenüber auch dadurch unsere hohen geistigen Errungenschaften bezeugen. Es wurde komponiert und gemalt, Bücher wurden geschrieben und Theatervorstellungen selbst an der Front gegeben. Die Kunst hat ihre Vitalität sowohl im Krieg als auch im Frieden bewiesen.

Heute haben wir hier Freunde aus Dresden, der Stadt, die wie ein Phönix aus der Asche der Kriegsverwüstungen gestiegen ist. Sie überbringen uns die Friedensnachricht, den Gedanken des guten Willens und den Wunsch, daß wir von dem verschont bleiben mögen, was Dresden im Zweiten Weltkrieg durchgemacht hat. Nicht nur diese schöne Stadt, sondern alle anderen Städte, die im letzten Krieg zu leiden hatten.

Kroatien nimmt dieses Geschenk mit Dank entgegen, Zagreb ist stolz, den deutschen Freunden Gastfreundschaft gewähren zu können. Wir begrüßen die deutschen Künstler und heißen sie in der Hauptstadt aller Kroaten herzlich willkommen!

Mag. Božo Biškupić
stellvertretender Bürgermeister
der Stadt Zagreb

Orkestar Dresdenske filharmonije, simfonijski orkestar glavnoga grada Saske, sa svojih šezdesetak koncerata godišnje u festivalskoj dvorani dresdenske Palače kulture daje biljeg kulturnom životu grada. Koncerti ovog orkestra, koji je potekao iz 450-godišnje dresdenske glazbene tradicije, glavna su atrakcija u kulturnoj ponudi metropole na Labi kako za stanovnike Dresdenu, tako i za brojne goste iz svijeta. Strani dirigenti i solisti muziciraju zajedno s orkestrom u njegovu gradu. Članovi orkestra isto su tako traženi glazbenici na inozemnim koncertnim podijima. Brojna gostovanja orkestar su dosad odvela u sve europske zemlje, sve do Kine, Japana, Južne Amerike i SAD.

Utemeljenje Dresdenske filharmonije vezano je za službeno otvorenje prve

koncertne dvorane u Dresdenu 20. studenoga 1870., što je označilo početak novog razdoblja u razvoju građanske koncertne kulture u gradu, neovisne o plemstvu. Budući da je orkestar od 1885. u tadašnjem obrtničkom domu održavao filharmonijske koncerte, ansambl je 1915. prozvan Dresdenskim filharmonijskim orkestrom, a od 1924. nosi naziv Dresdenska filharmonija.

S orkestrom su u prošlosti među ostalima nastupali J. Brahms, P. I. Čajkovski, A. Dvorak i R. Strauss. Ugledni dirigenti poput Hansa von Bülowa, Antona Rubinsteina, Bruna Waltera, Fritz Buscha, Artura Nikischa, Hermanna Scherchena i Ericha Kleibera ravnali su orkestrom. Neki od šefova dirigenata bili su Paul van Kempen, Carl Schuricht, Heinz Bongartz, Kurt Masur, Günther Herbig i Herbert Kegel te Jörg-Peter Weigle s kojim je Dresdenska filharmonija – kao i s Michelom Plassonom, glazbenim direktorom orkestra od rujna 1994. – snimila brojne CD-e.

U rujnu 1994. prvim gostom dirigentom Dresdenske filharmonije imenovan je Jurij Temirkanov. Za dirigentskim pultom orkestra od 1945. do danas gostovali su, između ostalih, Otto Klemperer, Karel Ančerl, Vaclav Neumann, Seiji Ozawa, Klaus Tennstedt, a kao solisti pojavili su se Emil Gilels, Wilhelm Kempf, Elly Ney, Gidon Kremer, Ruggiero Ricci, Henryk Szeryng, Pierre Fournier, Mstislav Rostropovič, Aurele Nicolet, Maurice André, Bruno Leonardo Gelber, Rudolf Buchbinder, Frank Peter Zimmermann i dr.

Roden u pariškoj glazbeničkoj obitelji, Michel Plasson počinje učiti glasovir kod Lazara Levyja, a studij orkestralnog dirigiranja i udaraljki kao prvonagrađeni završava na pariškom Konzervatoriju. Godine 1962. pobjeđuje na Međunarodnom dirigentskom natjecanju u Besançonu, a 1963. – slijedeći savjet Charlesa Muncha – odlazi u SAD gdje se usavršava kod E. Leinsdorfa, P. Monteuxa i L. Stokowskog. Nakon povratka u Francusku 1965. imenovan je glazbenim direktorom u Metzu. Godine 1968. postaje stalnim dirigentom orkestra i opere *Capitol de Toulouse*, uskoro i njihovim glazbenim, a 1973. umjetničkim direktorom. Godine 1974. nekadašnju je tržnicu pretvorio u koncertnu dvoranu s 3000 sjedala, stalnu dvoranu u kojoj nastupa *Orchestre du Capitol de Toulouse*.

Toulouse ubrzo postaje pravim međunarodnim glazbenim središtem, osobito nakon izvedbe *Fidelia* u režiji Jorgea Lavellija 1977. godine. Michel Plasson uz simfonijske je koncerte ravnao i izvedbama opera – *Aida*, *Majstori pjevači*, *Carmen*, *Salome*, *Faust*, *Parsifal* i *Nabucco*. Od 1980. službeni naziv orkestra glasi: *Orchestre National du Capitole de Toulouse*. Godine 1984. Plasson dirigira *Aidu* u dvorani *Omnisport* u Paris-Bercyju koju je u 16 predstava vidjelo ukupno 200.000 ljudi. Isti uspjeh doživjele su opere *Turandot* (21 izvedba) i *Nabucco* (16 izvedaba) 1985. godine. U tom je razdoblju Michel Plasson poticao i razvoj francuske glazbe naručujući nove skladbe suvremenih autora koje je i prouzročio sa svojim orkestrom. Djela francuske

klasične i suvremene glazbe kao i manje poznatih francuskih skladatelja postala su poznata ljubiteljima glazbe diljem svijeta zahvaljujući snimkama *Orchestre National du Capitole de Toulouse* pod ravnanjem Michela Plassona, ostvarenima za tvrtke *EMI* i *Deutsche Grammophon*. Za svoj trud u unapređivanju glazbe nedavno je proglašen dirigentom godine, a njegova snimka Massenetova *Don Quijotea* s *Orchestre National du Capitole de Toulouse* nagrađena je kao najbolja operna snimka godine.

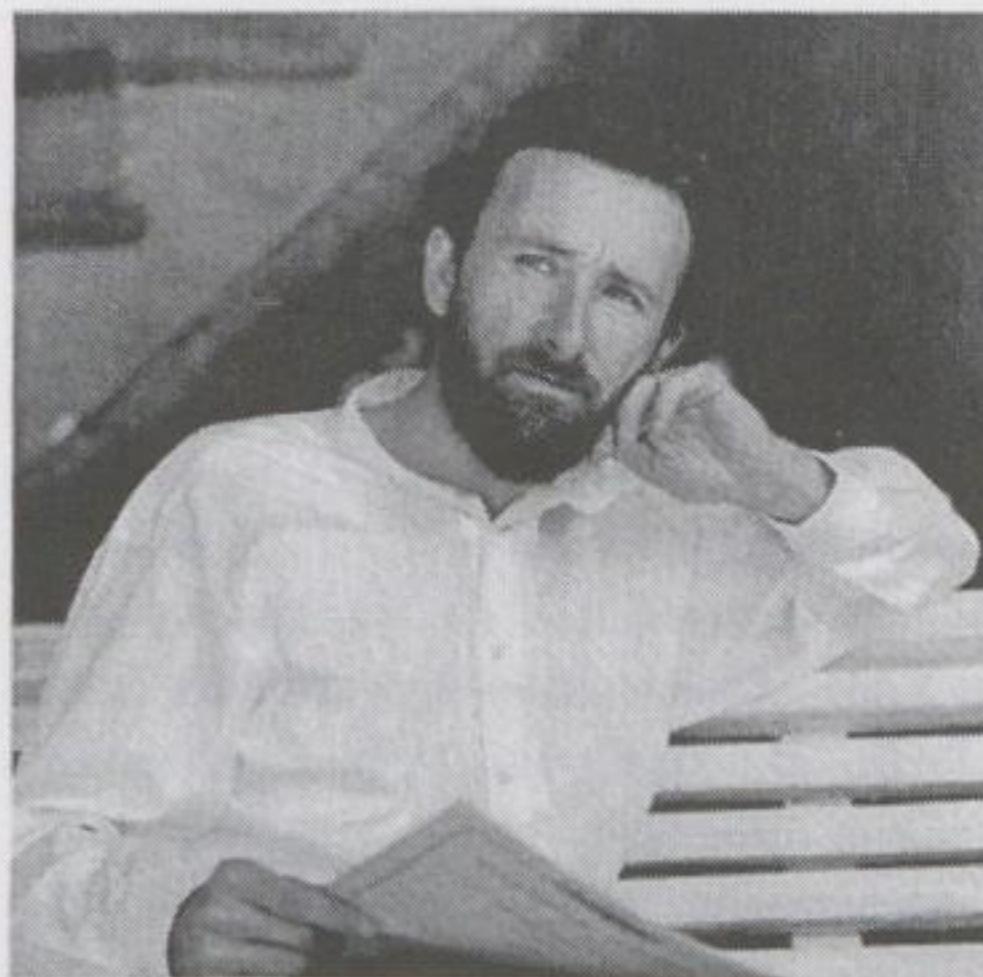
Michel Plasson ravnao je također simfonijskim i opernim orkestrima u Parizu, Berlinu, Londonu, New Yorku, Beču, Münchenu, Hamburgu, Zürichu,

Leipzigu, Washingtonu, Chicagu, Dresdenu, Tokyu i San Franciscu. Godine 1994. imenovan je glazbenim direktorom orkestra Dresdenske filharmonije s kojim je niz godina surađivao kao gost dirigent.

Godine 1990. Plassonu je dodijeljena ugledna nagrada *Florence Gould*, a 1992. prima naslov *Commandeur de l'Ordre des Arts et Lettres* francuskog Ministarstva kulture i frankofonije te odličje *Legije časti*.

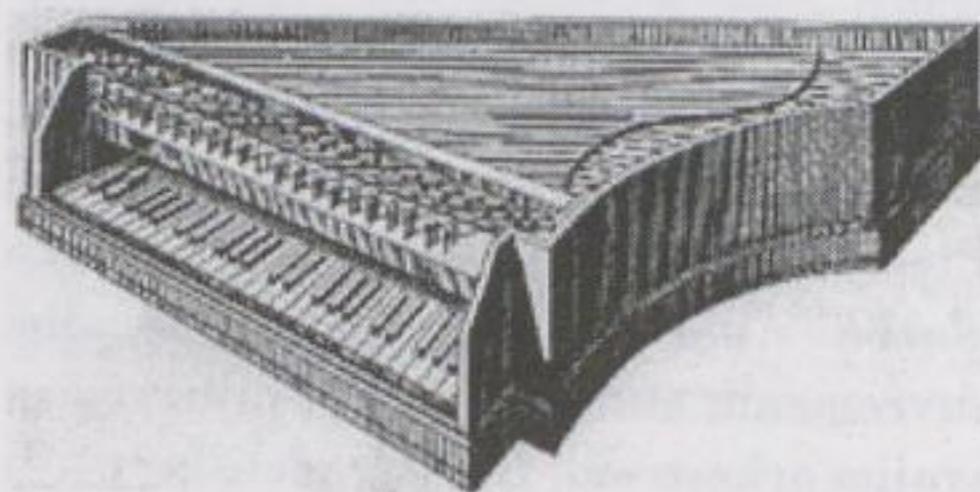

François-René Duchable rodio se u Parizu 1952. Već s 13 godina osvaja prvu nagradu na pariškom Konzervatoriju. Godine 1973. recitalom u rodnom gradu privukao je pozornost Arthura Rubinsteina koji mu je otada pomagao u karijeri. Iza Duchablea su brojna gostovanja diljem Europe i Amerike, u Kanadi i Japanu. Nastupio je također na mnogim važnim glazbenim festivalima (Salzburg, Luzern, Berlin, London, Evian, Flandrijski festival i dr.), a 1986. s velikim uspjehom sudjelovao na festivalu u New Yorku upriličenom u povodu obilježavanja 100. obljetnice smrti Franza Liszta. Suradivao je s uglednim orkestrima kao što su Berlinska filharmonija, Londonska filharmonija, *Orchestre National de France*, tokijski orkestar NHK i drugi te s velikim dirigentima: H. Karajanom, W. Sawallischom, L. Maazelom, J. E. Gardinerom, M. Janowskim itd. Od nagrada, koje je primio za svoje snimke, valja spomenuti

Grand Prix de l'Académie Charles Cros za Chopinove etide (1981.) te *Grand Prix du Disque Français* za cjelokupan koncertantni opus Francisa Poulenca (1986.). Premda je čest gost koncertnih dvorana širom svijeta, Duchable se od 1988. nastoji oduprijeti pretjeranu publicitetu i ograničiti nastupe na Europu. Umjetnik je s velikim uspjehom nastupio u ciklusu *Svijet glazbe* Koncertne direkcije Zagreb, u travnju 1994.

Maja Oršić

Peti koncert za glasovir i orkestar u Es–duru op. 73 skladao je Ludwig van Beethoven (1770. – 1827.) godine 1809., u doba kad je iza sebe već imao brojna ostvarenja. Posvetio ga je nadvojvodi Rudolfu Habsburškom. Djelo je praizvedeno 28. studenoga 1811. u dvorani lajpciškog *Gewandhaus*a a solist je bio Friedrich Schneider. Ovaj posljednji i najveličanstveniji od Beethovenovih koncerata, ispunjen duhom pobjedonosne borbenosti, i danas uživa veliku naklonost publike. Opsežan prvi stavak – *Allegro* – započinje fortissimo akordom orkestra na koji se nadovezuju naoko improvizirajuće pasaže glasovira, da bi tek nakon toga orkestar donio svečanu glavnu temu. Druga tema ima karakter koračnice s markantnim pomacima u najdubljim donicama. Solistička dionica, koja se ubraja u Beethovenove glasovirske vrhunce, glavnu temu neprekidno razgrađuje u nove figure. Veličanstvena provedba donosi dramatski vrhunac stavka u snažnoj gradaciji, smirenoj poetičnom melodijom koja tvori prijelaz do reprize. Prema izjavi Carla Czernyja, prvog bečkog interpreta ovog koncerta, smirena tema drugog stavka zamišljena je kao napjev pobožnih hodočasnika. Temu najprije donosi orkestar. Nakon što je preuzme glasovir, ona će proći kroz nekoliko varijacija. U lirskom završetku stavka glasovir smireno najavljuje motiv neposredno nadovezanog poletnog Finala, kombinacije oblika ronda i sonatnog stavka. Brilljantna virtuoznost ne zasjenjuje Beethovenovo bogatstvo motivičke razrade i profinjenost tematskih postupaka. Koncert je nazvan »carskim«, i doista nema skladbe tog oblika kojoj bi taj opis bolje pristajao.

Premda je za cjelokupan skladateljski opus Johannes Brahmsa (1833. – 1897.) karakterističan simfonijski način razmišljanja, on je svoju Prvu simfoniju u c–molu op. 68 dovršio tek 1876. godine. Imajući na umu sličnost kompozicijskih postupaka dvojice majstora, H. von Bülow nazvao ju je »desetom Beethovenovom«. No Brahms se, za razliku od Beethovena, nije bavio općeljudskim temama. Kao pravi romantičar ostao je vjeran osobnom kreativnom principu, tražeći inspiraciju u vlastitoj nutrini. Simfonija se sastoji od četiri raznorodna no međusobno povezana stavka. U polaganom uvodu prvom stavku sjedinjene su sve najvažnije glazbene misli, a temeljni kromatski motiv osnovni je nosilac sviju kasnijih dramatskih sukoba. Tragičnoj atmosferi ovog stavka uzrok su bolest i smrt R. Schumanna, čega je Prva Brahmsova simfonija daleki odjek. Dva srednja stavka protkana su smirenim ugodajima. Dok *Andante sostenuto* glavnom temom i snažnim gradacijama podsjeća na prvi stavak, vedrina trećeg stavka suzdržana je i zatamnjena bolnim akcentima u drugoj temi. Sonatni rondo Finala predstavlja vrhunac djela, razvijajući širok raspon osjećaja i dosežući još udaljenije polove od prvog stavka. Tragičnost i dubina prekidaju se novom temom, neobično sličnoj Beethovenovoj *Odi radosti* iz Devete simfonije bonškog majstora. Oznaku »desete Beethovenove« ne bi trebalo shvatiti kao potejnjivanje originalnosti Brahmsova simfonizma. Naprotiv, svjestan veličine, ali i različitosti od svog prethodnika, Brahms je krenuo drugim putovima vodeći oblik simfonije do romantičnih vrhunaca.

Alenka Bobinsky

Ein Konzert für den Frieden

Mit freundlicher Unterstützung
der BMW AG
München

Nakladnik
Koncertna direkcija Zagreb
Kneza Mislava 18, Zagreb

Za nakladnika
Erika Krpan

Urednica
Jagoda Martinčević

Unos teksta
Marija Potočnik

Prijevod na njemački / hrvatski
Maja Oršić

Grafička obradba
Raul Knežević

Ein ... den

...

...

...

...

...

...

...